

Workshop om ammoniakdeposition - betydning for landbrug og natur

Rikke Graversen, Specialkonsulent Natur

27. Oktober 2023

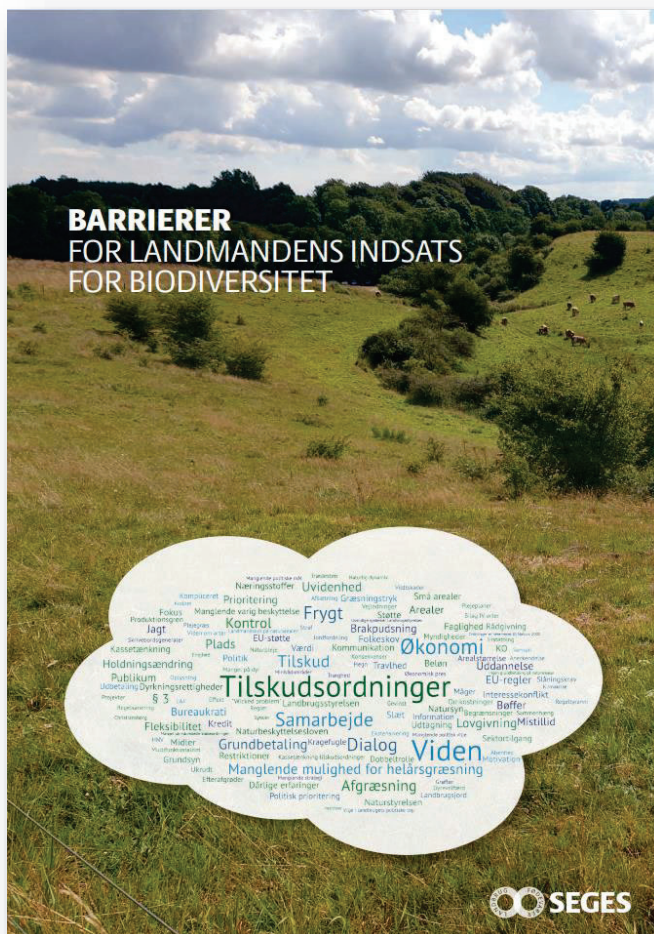
Promilleafgiftsfonden for landbrug

SEGES
INNOVATION

Husdyrgodkendelsesloven sikrer naturen mod kvælstofdeposition

- Kategori I (kortlagte naturtyper i Natura2000)
 - Totaldeposition på maks. 0,2-0,7 kgN/ha/pr
- Kategori II (overdrev > 2,5 ha, heder > 10 ha, lobeliesøer og højmoser)
 - Totaldeposition på maks. 1 kgN/ha/år
 - Kun naturtype og størrelse tæller
- Kategori III (§ 3 beskyttede overdrev, moser, ammoniak følsomme skove)
 - Der *kan* stilles krav ved en *merdeposition* > 1 kgN/ha/år
 - Vurderingen foretages ud fra flere kriterier

Men ammoniakreglerne er en trussel for naturudviklingen

BARRIERE 4

Ammoniakreguleringen hindrer udvikling af god natur

En lang række naturarealer er omfattet af den specifikke ammoniakregulering. Reguleringen indebærer, at nærliggende husdyrbrug skal overholde grænser for, hvor meget atmosfærisk ammoniakbelastning der må være på naturarealer. Reguleringen er indført for at beskytte naturen imod kvælstofbelastning. Landmanden får ikke erstatning for reguleringen.

Ammoniakreguleringen har medført en udbredt frygt blandt landmænd for at lade arealer udvikle sig til god natur. Det skyldes, at der løbende opstår sager, hvor nye registreringer eller forbedringer af natur på landmandens egne arealer, eller på nærliggende arealer, får store negative konsekvenser for landmandens husdyrbrug. Det drejer sig om sager rangerende fra vanskeligheder med at få en ny tilladelse til at ændre eller øge produktionen, til krav om at nedbringe ammoniakudledningen eller over tid helt at afvikle husdyrbruget.

LØSNINGSFORSLAG

Reguleringen bør gentænkes – og ikke mindst samtykkes – med de øvrige indsatser for natur og biodiversitet. Der bør udvikles en model, hvor man sikrer en beskyttelse af særlige naturværdier, samtidig med at landmanden ikke risikerer at begrænse sin egen eller naboers muligheder for at udvide deres husdyrproduktion, når der igangsættes naturforbedrende tiltag.

Det kan f.eks. ske gennem en mere præcis prioritering, hvor den effektive beskyttelse målrettes de mest værdifulde naturområder. Det vil give mulighed for at bevare, forbedre og skabe naturarealer i mere husdyrtætte områder, uden at der sker gennemgribende indgreb i produktionen. Her kan indsatser i form af slæt eller græsning på mindre og mere isolerede naturarealer være både nødvendige og mere gavnlige for natur end specifikke krav til ammoniakreduktion.

Derudover bør udvikling af teknologier, der kan reducere ammoniakudledningen, i højere grad støttes med henblik på at nedbringe ammoniakbelastningen yderligere omkring de enkelte husdyrbrug og sikre et generelt fald i belastningen af naturen nationalt.

Det bør også overvejes, om husdyrbrug, placeret op til meget værdifuld natur, kan opkøbes og afvikles.

EKSEMPEL

En landmand med malkekøvgård har en ejendom, der ligger delvist inden for et Natura 2000 område i en ådal. Til ejendommen hører både landbrugs- og naturarealer i Natura 2000-området og en skov, der i stort omfang er forstligt drevet. På en lille del af skoven nær bedriften har ejer undladt at genplante efter et stormfald i 50'erne. Her er over årene kommet en selvsket skov. Denne del af skoven blev i 2006 kortlagt som habitattypen Ege-blandskov.

Ejendommen skal som følge heraf revideres, og landmanden skal reducere ammoniakbelastningen fra produktionen, så ammoniakbeskyttelsesniveauet for skoven kan overholdes. Der er ingen teknologiske løsninger, så produktionen står til afvikling inden for staldens restlevetid. Der gives ingen erstatning eller kompensation for ejendomsværditabet eller for evt. investeringer, der er foretaget, men ikke er omfattet af godkendelsespligten.

Hvorfor er lovgivningen et problem

- Nyregistreret natur eller forbedring af natur kan have store konsekvenser for husdyrbrug:
 - Ingen mulighed for udvide eller begrænsninger for udvidelse
 - Nedbringe ammoniakudledningen
 - Afvikle husdyrbruget
- Uden erstatning!
- Naturudvikling kan være svære at forudse – ingen investeringssikkerhed!
- Ingen husdyrproducent tillader nye naturarealer nær husdyrbrug
- Mange er bange for at forbedre naturen

Revurderinger er en særlige udfordringer

- Kategori 1 og 2 natur er en del af revurderingsgrundlaget:
 - Natur der er opstået siden godkendelsen blev meddelt
 - Restlevetiden af staldene en udfordring (Klagenævnsafgørelse - kun 1 år til lukning)
 - Regnefejl i systemet

Konsekvenserne kan være kæmpestore

Det er derfor vigtigt at grundlaget er korrekt!

Naturtyper definitioner – hvilken natur snakker vi om?

- Er det altid de samme naturtyper vi taler om?
 - § 3 overdrev
 - Habitatnaturtype Surt overdrev (6230)
 - R1M EUNIS2020 code
 - E1.7 EUNIS2007 code

§ 3 overdrev er ret bredt defineret. Det er ikke altid at der er kvælstoffølsomme arter. Men for kategori 2-natur tæller kun størrelsen.

Eksempel: Eksisterende husdyrproduktion siden 2009

- Problemstilling: - §3 udpeget surt overdrev på under 2,5 ha vokser til over 2,5 ha og dermed ind i kategori 2. Fra merdepositionskrav til totaldepositionskrav.
- Ammoniakfejl i husdyrgodkendelse.dk i 2020 over 1 kg N/ha/år i 2023.
- Totaldepositionskravet er ikke længere overholdt.
- Ingen erstatning eller kompensation!

Matrikelkort

Oprindelig §3 udpegning fra 09-04-2015

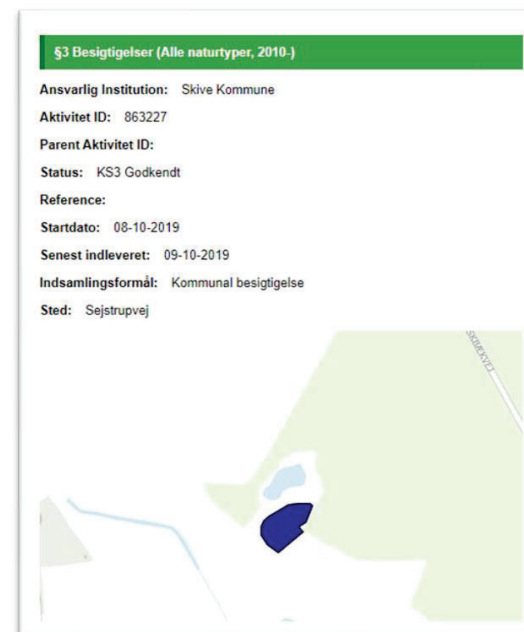

Kategori 2 udpegning fra 19-1-2018

Naturværdien på nyt areal

- Overdrev opstod på nye arealer, der blev påvirket med >1 kg
- Naturkvaliteten:
 - 14 planter, 2 mosser og 4 svampe (3 vokshatte)
 - 2 * arter, 0 **arter, 4 problemarter, **0 N-følsomme arter**
 - Ingen rødlistede arter
 - Strukturindeks: 0,83 (græsset)
 - Intet artsindeks og dermed heller intet naturtilstandsindeks
- Er det overdrev?
 - På kanten!
 - Men det kan ikke afprøves ved klagenævnet, da det er naboens areal

Nogle tålegrænser er svær at forklare

- 91E0 * Elle- og askeskov ved vandløb, søer og væld
 - Fugtige til våde arealer i tilknytning til vandløb, eller af anden grund med en vis vandbevægelse, bevokset med (domineret af) rødæl og/eller ask. Hyppige ledsagetræarter er dunbirk, skovelm, hvidpil og skørpil. Der er normalt en frodig bundflora med høje urter eller moseplanter, der trives med den rigelige tilgang af vand og næring.
 - Typiske eksempler er ask eller el ved væld, galleriskov langs vandløb (selv en strimmel på een træbredde), ellesumpe med vandbevægelse og askebevoksninger i tilknytning til vandløb. Bevoksningerne er ofte blandede med både el og ask, men dette er ikke et krav.
 - Tålegrænse 10-20 kgN/ha
 - Hvilke arter beskytter tålegrænsen, hvis der ikke er forekomst af sårbare laver?

Naturpleje og ammoniakfjernelse

- Der er stor evidens for at ekstensiv helårsgræsning er en forvaltningsform der effektivt bevarer biodiversiteten
- Helårsgræsning ændrer konkurrenceforholdene - fremmer blomstrende urter på bekostning af græsser
- Konsekvensen af ammoniakdeposition er at græsser fremmes på bekostning af urter.
- Helårsgræsning er den forvaltningsform der fjerner færrest næringsstoffer – men omfordeler en del.
- Mangler viden om hvad der betyder mest for artssammensætning – kvælstofdeposition eller korrekt forvaltning!
- Mange af de plejeformer, der fjerner mest næring har en skadelig effekt på biodiversiteten og bør mest ses som genopretningstiltag på områder med lav biodiversitet:
 - Afskrælning af hedetørv
 - Høslet i sommerperioden
 - Intensiv sommergræsning
 - Fåregræsning

Findes der alternative metoder til at modvirke ammoniakdeposition?

- De plejemetoder der fjerner mest kvælstof er skadelige for biodiversiteten
- Det bliver hurtigt et politisk spørgsmål:
 - Krav om ekstensiv græsning med lavt græsningstryk – lang græsningsperiode?
 - Evt. indsatser på andre naturområder?